

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Po Krekovih stopinjah

V ponedeljek je minulo 74 let od Krekovega rojstva. Sicer ta dan ni nobena posebna obletnica, kakor jih običajno dandanes praznujejo, vendarle veličina moža in čas, v katerem živimo, nam nalagata dolžnost, da se za kratek hip pomudimo tudi ob 74. rojstnem dnevu našega nepozabnega Kreka.

Odbor za Krekov spomenik v Ljubljani, ki je pred kratkim imel zopet po dolgem času sejo in tako poživil ponovno misel, ki je žalibog spala od Krekove smrti, je za rojstni dan našega ustanovitelja izdal poziv na slovenski narod na novo delo za spomenik. S tem delom je ta odbor dal letošnjemu spominskemu rojstnemu dnevu posebno oznako. V svojem pozivu citira odbor za Krekov spomenik tudi Krekovo življenjsko geslo: »Za druge smo, ne zase!«

S tem geslom spoznamo Kreka takega kot je v resnici bil. Vse svoje življenje, odkar je prvič javno nastopil, je Krek žrtvoval za slovenski narod. Vedel je, da mora, da homo prav razumeli dr. Kreka in njegovo geslo, da se je dr. Kreku slovenski narod pričenjal po tovarnah, rudnikih, po bajtarskih kočah, delavskih stanovanjskih hišah in kolonijah, in da je za to slovensko ljudstvo, ki je jedro slovenskega naroda, delal vse svoje življenje. Za to pa se dr. Kreku ni pričeval slovenski narod pri meščanski gospodi, v palačah, bankah ali pri ravnateljih industrij, temveč pri delovnem ljudstvu, ki je v potu svojega obraza služilo svoj kruh. Zato slovensko delovno ljudstvo je Krek ustanavljal strokovne združbe in kulturne in prav tako tudi politične organizacije.

Toda dr. Krek je leta 1917, odšel iz srede slovenskega naroda. Vsemogočnemu se je v njegovih načrtih zdelo, da je dr. Krek svoje delo dokončal in ga je poklical k Sebi po plačilo. Pustil pa je veliki pokojnik bogato dediščino svojemu slovenskemu delovnemu ljudstvu, ne sicer v kapitalu in v premoženju, ampak v idejnih navodilih, kako naj dela, da bo srečno in zadovoljno.

Komaj 20 let je minulo po njegovi smrti. Z bridkostjo v srcu danes iščemo v slovenskem narodu sledi dr. Krekove idejne zapuščine, pa le redkokje najdemo le še medel odsev velikega pokojnika. Le delavska strokovna organizacija Jugoslovanska strokovna zveza je ostala zvesta njegovim načelom in res taka, kakor jo je hotel imeti dr. Krek. Le v njej vlada še pristni dr. Krekov duh, s katerim je on hotel prepojit ves narod. »Za druge smo, ne zase!« To je geslo članov Jugoslovanske strokovne zveze, in to je tudi srčna žila vsega našega gibanja. Le vprašajmo se kratko, kako naši člani doprinašajo v svojem organizacijskem delu za marsikoga nerazumljive žrtve, zakaj voljno prenašajo silne napade in preganjanja, pa čeprav le redkokje doživljajo v današnjem kapitalističnem gospodarstvu uspehe. Zato ker ne delajo zase, ampak se žrtvujejo za druge, za svoje tovariše, za delavce, za delovno ljudstvo in končno za slovenski narod.

Prav v Jugoslovanski strokovni zvezi se bori še nadalje pokojni dr. J. Krek za svoj slovenski narod. Ne sicer on osebno, ampak njegov duh, ki se s krčevito vztrajnostjo po božji volji udejstvuje po zvestih delavskih

Slovenija kot zelo pasivna pokrajina naše države je, kar se prehrane in cen življenjskih potrebščin tiče, gotovo najbolj živo interesirana, kako se bodo ta vprašanja v bližnji bodočnosti reševala. Ni namreč vseeno, tako za državo samo kot za gospodarstvo, ako se standard širokih delovnih plasti vedno bolj znižuje, da kupna moč delavskih zaslužkov vedno bolj pada in tako namesto vsaj za silo znosnih razmer prihaja v deželo revščina in pomanjkanje.

Ob dogodkih, ki jih te dni preživljamo, je navadno tako, da nosi ves riziko kupec. Vsi, ki so kakor koli udeleženi, pa naj bo to pri produkciji ali trgovini, valijo breme zvišanja cen sorazmerno s tem, da še sebi kaj priporijo, navzdol na kupca.

Taka gospodarska politika je navadno dvorezen meč. Navidezno gre nekaj časa, toda kmalu se tu pa tam pokažejo razpoke. Delavec-kupec se omejuje do skrajnosti, zato od časa do časa slišimo ugotovitve: tega ali onega blaga se je prodalo manj kot prej itd. Potrošnja je pri nas padla na minimum. Zakaj? Ker delavec enostavno nima potrebnega denarja. In tako gre zadeva dalje v škodo ne samo kupca, marveč tudi trgovca in producenta.

Sedaj zopet doživljamo nekaj podobnega. Vsak se skuša z razmerami, ki prihajajo, kar najbolj okoristiti. Celo pa naj plača tisti, ki že tako nima skoraj nič. Le pogledimo povprečne zaslužke našega delavstva. Pri roki imam kuvert delavke večjega industrijskega podjetja. V 14 dneh je znašal njen zaslužek z odbitki za bolniško zavarovanje in davek 240 din. In to naj bi bil ne samo za njo, marveč za tisoče in tisoče, zaslužek za primerno in človeka dostojno življenje? 500 din na mesec, ko istočasno znaša fiziološki eksistenčni minimum za delavca samega za mesec november 1939 827 din. Pri tem pa ne pozabimo, da znašajo po veliki večini mesečni zaslužki našega delavstva od 700 do 1000 din, in to ne delavcev samecev, ampak očetov s številnimi družinami. Kje naj ti iščejo in najdejo v teh bornih zaslužkih primerno eksistenco za sebe in svojo družino?

Naša slovenska žena mora biti naravnost umetnica, da iz teh bornih dinarjev hrani in oblači številno družino.

Zato bi nihče ne smel iz te že tako dovolj velike revščine našega človeka

srečih v slovenskem narodnem življenju. Ob prelomu dr. Krekovega dela z modernim kapitalističnim pojmovanjem človeške družbe, njenega gospodarskega, kulturnega in socialnega udejstvovanja, je edino JSZ še organizirana skupina, ki kakor Noetova barka varno plove po poplavi in v duhovni razbitosti slovenskega naroda, z docela izklesanim programom svojega ustanovitelja. Kljub težkim udarcem, ki jih sama doživlja v današnjem času, mirno čaka nadaljnega razvoja in trenutka, ko bo slovenski narod ponovno zaklical: »Nazaj k dr. J. Kreku!«

Velika škoda je za slovenski narod oddaljitev od dr. Krekovega pojmovanja človeške družbe in njegovih načelnih smernic. Čas, v katerem živimo, zahteva od naroda popolne ednosti, enotnosti in skupnega dela za celoto. Stojimo pred silno važnimi notranjimi političnimi in zunanje političnimi dogodki. Ne vemo, kaj nam

kovati zase dobička pri stvarih, ki so mu za življenje neobhodno potrebne.

In ravno zato je še posebno pri nas potrebno, da vsako špekulacijo s hrupom in krompirjem preprečimo. Samo škoda, da ta stvar ne gre tako, kakor bi to bilo potrebno.

V članku »Naš gospodarski položaj« (Slovenec, 21. nov. 1939) je člankar, ki se je podpisal s psevdonimom Ekonomist, zapisal resnične besede: »Toda pri najboljši volji vse akcije ne bodo imele uspeha, dokler jih ne bodo vzeli v roke strokovni ljudje.« Da, ljudje, ki jim ta vprašanja niso samo politika in zaslužek, kakor moremo sklepati pri predlogih za uvedbo enotnega črnega kruha!

Ugotovitev »Jutra« od 23. t. m. v članku »Vprašanje brezmesnih dni in enotnega črnega kruha« da so na uvedbi enotnega črnega kruha interesirani zgolj vojvodinski mlinci, ki se hočejo na ta način po dobri ceni iznebiti črne moke, ki jo bodo zaradi izvoza bele

moke v Nemčijo imeli v večjih količinah na razpolago, je že eden takih dokazov, kdo ima največji vpliv na prevažna gospodarska vprašanja.

Nikakor se tedaj ne moremo in tudi ne smemo zadovoljiti z izjavo odbora za pobijanje draginje, ko ugotavlja (glej »Slovenec« od 22. nov. tega leta), »da zadnje čase v Ljubljani ni prišlo do občutnejše podražitve, razen pri nekaterih predmetih, ki jih uvažamo«. Po tej izjavi bi sklepali, da krompir, fižol, jajca, moko in sploh vse poljedelske pridelke uvažamo, oziroma se pa ti za omenjeno komisijo sploh niso podražili.

J. R.

Ni namreč zato Bog, da ljudje v njega verujejo, ampak ker jč, zato vanj verujejo in molijo vsi; ki trdovratno ne zapirajo oči — luči resnice. — (Divini Redemptoris.)

Postavimo Kreku spomenik

Ob Krekovi smrti je bila naša javnost tako prepričana, da mora veliki mož dobiti v Ljubljani spomenik, da so pričeli prihajati prispevki v ta namen, še preden je bil Krek pokopan in preden se je ustanovil kak odbor za zbiranje potrebnega denarja.

Prvi odbor za postavitve Krekovega spomenika je pod predsedstvom pisatelja dr. Frana Detela poskrbel Kreku orjaški nagrobnik na pokopališču. Ni pa nadaljeval dela, da bi bil Kreku postavil spomenik tudi v mestu, ampak je preostanek nabranega denarja v znesku 21.454 din izročil Mestnemu magistratu ljubljanskemu za dijaške ustanove, časteč na ta način velikega prijatelja dijaštva.

Vendar so čutili Krekovi prijatelji in znanci vsa leta po njegovi smrti, da bi moral Krek dobiti spomenik tudi v mestu, ne samo na pokopališču, in da mora postavitev tega spomenika oskrbeti rod, ki je s Krekom živel in ki pozna iz lastnega doživljanja, kaj je bil Krek Slovence, južnim Slovanom in vsemu slovanstvu.

Leta 1940, bo 27. novembra petindvajsetletnica njegove smrti. Vsaj za

petindvajsetletnico smrti mora spomenik v Ljubljani že stati!

Tega se zaveda odbor za Krekov spomenik, ki se je obnovil leta 1932., in se tem potom ponovno obrača na vso javnost s prošnjo: Vsak, ki se zaveda, kaj pomeni Krek v življenju in v zgodovini slovenskega naroda, naj pošlje razmeram primeren prispevek, da se postavi spomenik možu, ki je odšel na prvo službo z geslom: »Za druge smo, ne zase!« in ki je ostal temu geslu na nedosežen način zvest vse življenje.

Saj če ti postavimo spomenik, ga postavimo najboljšemu, kar je v nas: Tvoji veri, Tvojemu upanju in Tvoji ljubezni — bodočnosti naše domovine, Jugoslovanstvu. (Oton Župančič ob Krekovi smrti.)

Darovi naj se pošiljajo na naslov: Zdržna zveza, r. z. z o. z. v Ljubljani, Tyrševa cesta 29 (čekovni račun št. 10.751) s pripombo, da je znesek namenjen za Krekov spomenik.

Odbor za postavitev

Krekovega spomenika v Ljubljani
Miklošičeva cesta 7.

prinese bližnja in daljna prihodnost. S strahom gledamo v bodočnost in velika skrb navdaja vsakega dobrega Slovence, kaj bo z nami in s slovenskim narodom. In v tem času opažamo žalostno dejstvo, da nekaterim važnim ljudem današnjega časa ni drugega mar, kot da razbijajo še to edino Krekovo ustanovo, našo JSZ, češ da bodo potem lahko neomejeno gospodarili po svojih načelih slovenskemu narodu.

Toda slovenski krščanski socialistični delavec, organiziran v JSZ, mirno čaka razvoja nadaljnjih dni. Prepričani smo v svojem srcu, da mora priti čas, ki bo dal slovenskemu narodu nove smernice življenja, smernice, ki bodo zajete zopet iz bogate zakladnice dr. Krekove zapuščine. Prišel bo čas, ki bo dal našemu narodu idejno krščansko vodilo, kateremu bo največja avtoriteta človek, ustvarjen po božji podobi in bodo odpadle kot zgrešene vse različne smernice, ki diše v slovenskem narodu po tujih ideologijah.

Zato pa Jugoslovanska strokovna zveza ostaja nepremakljivo na načelih dr. Kreka, na načelih svobode in demokracije in na vzvišenih načelih krščanstva o nalogah in pojmovanju človeka in njegovih pravic. Prepričani smo, da bomo v današnjem času preživeli še težke dni, prepričani pa smo tudi o novem vstajenju slovenskega delovnega naroda, ki bo mogoče le v duhu dr. J. Ev. Kreka. Čas gre svojo pot naprej in brez dvoma stojimo pred velikimi gospodarskimi in socialnimi reformami v svetu. In ta čas nam narekuje in nalaga dolžnost, da delamo vztrajno in neomahljivo na svoji začrtani poti, kakor nam jo je začrtal dr. J. Ev. Krek. Gospodarski in duhovni dvig slovenskega delovnega človeka nam je naša dolžnost in na tej poti bo Jugoslovanska strokovna zveza služila svoji nalogi in s tem delom kazala smernice dela vsemu našemu narodu.

S. Ž.

JUGOSLOVANSKA STROKOVNA ZVEZA

Casopisni komentarji in borba proti porastu cen življenjskih potrebščin. — Ukrepi odločujočih činiteljev proti špekulaciji z živili.

Odpor proti naraščajoči draginji v Celju.

Mnogo se zadnje dni govori v našem mestu o zvišanju cen manufakturnemu in špecerijskemu blagu. Tudi časopisje je začelo razpravljati o naraščajoči draginji. Da to vprašanje obravnavamo za trgovca in kupca objektivno, smo se obrnili na mestno tržno nadzorstvo, ki nam je dalo na razpolago podatke o gibanju cen najvažnejših življenjskih potrebščin od začetka septembra do danes. Cene so se dvignile nekaterim produktom, ki se jih zaradi nastalih razmer težje uvaža. Tako smo iz cenikov ugotovili sledeče: sol se je od dosedanje cene 2,75 znižala na 1,50 din za kg, svinjska mast se je od septembra do novembra zvišala od 18 na 19 do 20 din za kg, riž se je zvišal za 3 in za 2,50 din pri kg in stane sedaj navadni 10 din, boljši 11,50 din, bučno olje se je zvišalo za 2 din, prav tako namizno in stane bučno 14 din, namizno pa 15 din liter, milo se je zvišalo za 2 din pri kg, kava se je zvišala za 8 din pri kg. Drugim kolonialnim produktom so cene ostale skoro neizpremenjene. Fižola ni, v kolikor ga kateri trgovec ima, stane kg 6,50 din. Pomanjkanje fižole je začasno, trgovci ga še ne morejo dobiti, ker ga producenti še nimajo izluščene in pripravljene za transport. Krompirja se je te dni uvozilo v Celje okrog 15 vagonov iz Gorenjske, Mežiške doline in Ptujkega polja. Na drobno se prodaja po 1,50 din kg, na debelo po dogovoru. — »Večernik«, 8. nov. 1939.

Špekulacije z življenjskimi potrebščinami.

Špekulacija z živili je širok pojem. Toda pojmujejo ga preozko. Tako vsaj sodi revnejše mestno prebivalstvo, ki se ni moglo založiti z živili za več let, kakor so se nekateri bogatejši meščani, n. pr. s kavo in sladkorjem, špekulacije z živili so tudi, če nekateri kupujejo živila v takšnih količinah, da jih drugi ne morejo kupiti niti za najnujnejše potrebe. Bogatejši meščani so sami v marsičem »pripomogli« revnejšim do sedanjih težav. Tako bi n. pr. bilo še dalj časa dovolj napredaj riža stare zaloge po stari ceni, če bi ga ne pokupili ljudje, ki jih skrbi celo, kaj bodo jedli čez tri leta. Ni špekulant le prodajalec življenjskih potrebščin, ki skuša izrabiti »konjunkturo« ter prodajati blago stare zaloge po novih cenah, temveč so špekulanti tudi konzumenti, ki zgolj iz grobe sebičnosti kupijo živila v svojih zalozah — brez potrebe ter tako povzročajo zmedo na tržiščih, pri čemer so najbolj oškodovani ljudje. — »Slovenski Narod«, 9. nov. 1939.

Koliko se potroši pšenice v Jugoslaviji?

Potrošnja pšenice na osebo je znašala ne 112 kg, kakor poroča novosadski list »Glas pekar«, marveč 133 kg. V Bolgariji 207, v Italiji 185 in Franciji 204 kg na osebo. Samo po sebi se razume, da potrošnja 133 kg na osebo ni zadostna, in jo bo treba povišati najmanj na 150 kg. »Trgovski list«, 14. sept. 1939.

Med konzumente, ki v Jugoslaviji kupujejo (ali bi kupovali pšenico, če ne bi stradali), spada velik del kmetijskega stanu. Sem moramo pač šteti vsa gospodarstva, ki obsegajo manj kot 2 ha. Teh je po popisu iz leta 1931. 671.565 (38,8%) gospodarstev. Med gospodarstvi, ki žito kupujejo, pa je povprečno šteti tudi gospodarstva od 2 do 5 ha, to je nadaljnjih 676.284 (34%) gospodarstev. Skupno tedaj dve tretjini kmetijskih gospodarstev Jugoslavije. In kmetije kupujejo žito (često na dolg) predvsem spomladi. Saj je strahotno, če beremo, spomladi leta 1938. je naš kmet kupoval pšenico po 260 din za 100 kg, avgusta istega leta pa jo je prodajal po 120 din 100 kg.

In še: Da je v dobi krize v jugoslovanskem izvozu koroza odločno zavzela prvo mesto pred pšenico, bomo še poudarili. Pridelek in izvoz koroze kaže večjo regularnost, kot pridelek in izvoz pšenice. Izvoz pšenice kot koroze pa potrjujejo izkušnje vseh podonavskih držav, da je njihov izvoz v

glavnem odvisen od pridelek, skoraj nič pa od cen na svetovnem trgu. Z drugimi besedami, da te države spričo svoje revščine morajo izvažati za vsako ceno. »Tehnika in gospodarstvo«, dr. J. Flere, št. 9. in 10. leta 1939.

Zvišanje cen pšenice in moke.

Posledice tega zvišanja se bodo kmalu pokazale v zvišanju cen kruha in bo s tem nastalo tudi vprašanje mezd našega delavstva in sploh prehrane pasivnih krajev...

Privilegirana izvozna družba je pred tedni še komaj zmagovala ponudbe, sedaj pa so te skoraj popolnoma izostale. Kaže, da le nimamo toliko pšenice za izvoz, kolikor smo mislili. — »Slovenec«, 12. nov. 1939.

K nagli podražitvi pšenice in moke.

V zadnjih treh dneh pa je cena v naglem skoku nadalje narasla, in sicer kar za 24 din pri metriskem stotu ali za preko 13%...

Na novosadski borzi je bila včeraj zabeležena za Potisko pšenico 210 din,

medtem ko znaša Prizadova intervencijska cena za to blago 165 din...

Razvoj cen na našem žitnem trgu nam znova potrjuje, da je sedanji žitni režim zgrešen...

Dvig cene so v zadnjem času pospešile vesti o sklenitvi sporazuma z Nemčijo in Italijo glede izvoza pšenične moke. Nagli skok v soboto pa je povzročila vest, da je direktorji za prehrano na razpolago kredit 745 milijonov din za nakup žita in drugih živil...

Zato pričakujemo, da bo Prizad vsaj sedaj nastopil na trgu v interesu konzumentov, kakor je v poletju interveniral v prid producentom. »Jutro«, 15. nov. 1939.

Sto milijonov za moko in kruh več v Sloveniji.

Velik dvig cen pšenice, koroze in moke je v prvi polovici tega meseca vzbudil pozornost vse naše javnosti, zlasti v Sloveniji. Naša pokrajina je izredno zainteresirana na cenah žita in moke, saj smo pasivni kraj, ki letno uvaža iz žitorodnih pokrajin države do 80.000 vagonov žita in moke za pre-

hrano našega prebivalstva. V tem položaju pomeni zvišanje cen obremenitev našega prebivalstva, katerega življenjski stroški so izredno narasli...

Do nove letine, ko bodo mogoče cene nižje, pridemo po nizkih cenitvah v Sloveniji do vsote 100 milijonov din, katero mora plačati vse naše gospodarstvo, od največjega reveža do bogataša v teku enega leta in to samo zaradi zvišanja cen...

Uredba o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije ima lepo ime, ne velja pa tudi sedaj, ko gre vendar za prehrano vsega prebivalstva. — »Slovenec«, 15. nov. 1939.

Hrvaški nameščenci zahtevajo višje plače.

Zveza hrvaških nameščencev nadaljuje z akcijo za povišanje plač svojih članov. Zahteva sloni na dejstvu, da so se cene življenjskim potrebščinam povišale do 25 odstotkov. Zato tudi zahtevajo, da se temu primerno zvišajo plače. V podjetjih, v katerih bi temu povišanju ne hoteli ustreči, bodo nameščenci stavkali. — »Slovenec«, 25. novembra 1939.

Ogromna zborovanja delavstva proti draginji

V Vevčah in Domžalah je delavstvo protestiralo proti naraščajoči draginji in zahtevalo od oblasti, da maksimira cene življenjskim potrebščinam in da se zvišajo plače.

Zborovanje v Vevčah.

Papirniško delavstvo iz Vevč in Gorican se je zbralo na strokovni shod, da pretresa nastali položaj in podvzame potrebne korake za zboljšanje. Na pobudo JSZ so nastopile vse organizacije papirničarjev skupno. Prvi je govoril v polni dvorani delavstva tovariš Rozman, tajnik JSZ, ki je nazorno orisal nepravilno gospodarsko politiko, ki daje možnost špekulacije, zahteval maksimiranje cen, zvišanje minimalne mezde, uvedbo družinskih doklad in splošno akcijo za zboljšanje delavskega položaja za vso podporo merodajnih oblasti. Navajal je, da nekateri trdijo, da se cene razen kolonialnemu blagu skoro niso nič dvignile, drugi zopet, da so se samo za 10% in nekateri zopet, da so se za celih 50% dvignile. Držalo pa bo, da se je podražilo vse za okrog 20%. Drugi govornik tov. Jurač iz Celja pa je govoril o strokovni organizaciji. Kolikor procentov si organiziran, toliko imaš moči in urejenih razmer. Takih besed bi potrebovali večkrat, da bi se zdržali tudi tisti »martinčki«, ki poznajo organizacijo le takrat, ko jim skrajno slabo prede in če se gre le za njihove osebne koristi. S takim naziranjem je treba slejkoprej prelomiti, ker je v skrajno škodo delavskega gibanja. Kot tretji je govoril g. Pirih iz Ljubljane, ki je orisal sedanjo vojno in blokado kot gospodarsko vojno, ki bo tudi nevtralne države zelo občutno prizadela. O socialnem vprašanju in trpeči slovenski materi nimajo pravice govoriti vsi tisti, ki se pasejo v razkošju in izobilju s šminkanimi ženami v naročju. Z njegovimi besedami se kar strinjamo in želimo, da bi bilo to res.

Po teh govorih je bila predložena resolucija za kr. bansko upravo, ki zahteva ukrepe za omejitev draginje z vsemi možnimi in zakonitimi sredstvi, spremembo uredbe o minimalnih mezdah, uvedbo družinskih doklad s pomočjo bednostnega sklada ter dotacijami banovine in države. Od kr. banske uprave tudi pričakujemo, da pokrene splošno akcijo za zvišanje delavskih mezd. Resolucija je bila soglasno sprejeta.

Pri tej točki smo obravnavali zadevo papirniškega delavstva Združenih papirnic. Oglasili so se zastopniki vseh organizacij in se izjavili za mezdno gibanje ter za skupen nastop. Predložena je bila spomenica na Združene papirnice, ki so jo izdelale organizacije sporazumno. Od delavstva, ki je že nestrpno pričakovalo, da se nekaj pokrene zaradi nastopajoče draginje, je bila soglasno sprejeta. Ta spomenica hoče, da se sedanja kolektivna pogodba ne odpove, pač pa sklene na podlagi čl. 13 poseben dodatek k kolektivni pogodbi. Če pa podjetje odkloni ta postopek, potem pa je bil sprejet sklep, da se s 1. decembrom odpove tarifni

del kolektivne pogodbe. Zahteve, ki jih je delavstvo stavilo, so zelo zmjerne in je upanje, da jih bo tudi uveljavilo. Zato pa je potrebno, da smo vsi kot eden, vsi organizirani in odločni.

To zborovanje je pokazalo lepo složnost papirničarjev v borbi za svoje pravice.

Zborovanje v Domžalah.

Ob 11. uri dopoldne se je nato vršilo zborovanje delavstva kamniškega okrožja skupin JSZ. Društvena dvorana domžalskega prosvetnega društva je bila nabito polna delavcev in delavk, ki so prihiteli na zborovanje iz vsega kamniškega okraja. Zborovanje je vodil tov. Smole Tomaž iz Domžal. Kot prvi je govoril tajnik Rozman, ki je v svojem govoru obrazložil vzroke in posledice draginje. V glavnem je poudarjal iste misli kot na zborovanju v Vevčah. Zborovalci so mu navdušeno pritrdili in ploskali. Prav tako pa tudi drugemu govorniku tov. Juraču iz Celja, ki je enako kakor v Vevčah, obdelal problem delavske skupnosti in pri tem pokazal na vse posledice, ki jih vedno občuti delavec, če ni dovolj zaveden in organiziran.

Tovariš Bore je v imenu navzočih predlagal resolucijo, ki je bila enoglasno sprejeta. Resolucija se glasi:

Zbor delavstva kamniškega okraja, zbran na zborovanju dne 26. novembra 1939 v Društvenem domu v Domžalah, naroča »Jugoslovanski strokovni zvezi« kot svoji matici, da pokrene na mero-dajnih mestih:

1. da se takoj zvišajo plače vsemu delavstvu Slovenije primerno porastu cen življenjskih potrebščin;

2. da se spremeni uredba o minimalnih mezdah in minimalna mezda zveča, da bo odgovarjala minimalnemu eksistenčnemu minimumu;

3. da se bednostni fond reorganizira v izravnalno blagajno, iz katere bi v bodoče očetje številnih družin prejeli za svoje otroke primerne družinske doklade.

Zbor pozdravlja in odobrava akcijo svobodnih strokovnih organizacij po enotni zahtevi za zvišanje plač vsemu delavstvu v Sloveniji. To akcijo bo delavstvo z vsemi svojimi močmi podprlo, da se čim prej uresniči.

»Jugoslovanski strokovni zvezi« pa zbor naroča, da v tej smeri dela v zaščito življenjskih interesov slovenskega delavstva.

K besedi so se prijavili še nekateri drugi tovariši, ki jim pa zastopnik oblasti ni dovolil govoriti. Delavstvo je nato postavilo tudi zahtevo, da je nujno treba delavske socialne ustanove vrniti pravim in zakonitim delavskim zastopnikom in da v tem pogledu odklanjajo vsako nasilje. Postavljena je bila zahteva, da je treba Delavsko zbornico takoj vrniti delavstvu in izločiti iz nje vse, ki iščejo v njej le svoje materialne koristi.

Delavstvo kamniškega okraja je s tem zborovanjem pokazalo ne samo svojemu okraju, marveč tudi vsej Sloveniji, da je in bo ostalo v vrstah JSZ, kakor tudi, da je disciplinirano in da se zaveda svojih nalog in odgovornosti, ki jih ima napram samemu sebi in ostali javnosti.

Lepo uspelo zborovanje je tovariš Smole ob pol 1. uri popoldne zaključil s klicem na složno delo v borbi za delavske pravice.

Mezdno gibanje v tovarni „Šešir“ v Škofji Loki

V četrtek 23. novembra popoldne se je v tovarni »Šešir« v Škofji Loki vršila razprava za zvišanje plač. Razpravi so prisostvovali zastopnik upravne-ga sveta ravnatelj g. Remec, ravnatelj g. Kmetič, zbor obrat, zaupniki JSZ je zastopal tajnik g. Rozman. poleg tega je bil navzoč tudi zastopnik ZZD. Na razpravi so zastopniki delavstva pojasnili vzroke, zakaj so postavili zahtevo za zvišanje plač, kar je predvsem utemeljeno v silnem porastu cen življenjskih potrebščin. Zastopniki podjetja so priznali upravičenost tega gibanja in dali izjavo, da bo podjetje v okviru mogočnosti zvišalo plače. Predlog je bil stavljen, da se zvišajo plače za 30 par. Delavstvo pa je stavilo zahtevo po povišku 1 din na uro. Po daljšem posvetovanju so pa zastopniki podjetja predlagali 40 par z izjavo, da bi končno skušali zagovarjati tudi 50 par, če bi delavstvo to sprejelo, več pa v nobenem primeru ne bi mogli zvišati plač. To zvišanje bi obremenilo podjetje za približno 11 odstotkov na sedanje zasluge.

Ker delavski zastopniki tega predlo-

ga niso mogli sprejeti, se je za drugi dan, to je v petek, sklicalo zborovanje, na katerem smo delavstvu poročali o poteku razprave. Delavstvo je odobrilo stališče svojih zastopnikov ter pristalo na to, da se zahtevek zniža na 80 par na uro, nižje pa v nobenem primeru ne. Obratni zaupniki so dobili nalogo, da o tem sklepu obveste podjetje. Sedaj je na upravno svetlo, da zadevo reši. Delavstvo vztraja vsekakor na stališču, da se morajo tudi zasluzki prilagoditi zvišanju cenam življenjskih potrebščin.

Žitni trg.

Na žitnem trgu se opaža sedaj že nekoliko več blaga in ponudbe. Zaradi tega tudi cene nekoliko popuščajo. Na vojvodinskih tržiščih so danes zahtevali za pšenico 195 do 200 din za 100 kilogramov...

Novi Sad: pšenica bačka okolica Novi Sad 200 do 202 din. — »Slovenec«, 15. nov. 1939.

V BOJU PROTI DANAŠNJI DRAGINJI

Silen dvig cen moke in pšenice.

Tudi cena koruze je v primeri s preteklim petkom narasla za 10 din pri 100 kg. Podobno kot pšenica se je na novosadski borzi podražila moka za 20 din pri 100 kg.

Vesti iz Vojvodine pa pravijo, da nara je pričakovati še nadaljnje zvišanja cen, ker se je pojavilo na tržišču kot kupec »ravnateljstvo za prehrano«. — »Slovenec«, 14. nov. 1939.

Cene življenjskim potrebščinam se dvigajo.

Tako je cena moke samo v zadnjem tednu porasla za 60 par pri kg. Isto velja za koruzno moko, kar gre na račun letošnje slabe letine in močnemu izvozu, deloma pa tudi velikemu povpraševanju po moki, ker so kot močni kupci nastopile večje mestne občine in direkcija za prehrano...

Svinjska mast je poskočila za 3 din pri kg. Enako je močno poskočilo bučno olje, in sicer za 3 din, namizno za 4 din, isto je s krompirjem in fižolom...

Življenje bo kljub tem ukrepom

ostalo dražje, kakor je bilo doslej. Zato pa je za konzumenta edini izhod iz težav, povečanje dohodkov. To je pa vprašanje, ki naj ga rešijo po zakonu socialne pravičnosti javni in zasebni delodajalci. — »Slovenec«, 16. nov. 1939.

Fižol dražji kakor meso.

Na trgu v Koprivnici so mesarji prodajali teletino po 6 din za kg, kg fižola pa po 8 din za kg. To je prvič, da je v hrvaški Podravini meso ceneje kakor fižol. — »Slovenec«, 18. novembra 1939.

Borba z draginjo.

Vsi ukrepi pa tudi pri nas ne bodo spravili s sveta dejstva, da sedanjih višjih cen mnogih življenjskih potrebščin ne bo mogoče preprečiti. Zato se z neodoljivo silo postavlja na dnevni red problem večje kupne sposobnosti širokega kroga konzumentov, da bo mogoče višje cene prenesti, ne da bi se občutno zmanjšal njegov življenjski položaj, s tem pa tudi oslabil socialna in kulturna moč celotnega naroda. — Jutro, 21. novembra 1939.

Izvoz fižola v Francijo.

Zavod za pospeševanje zunanje trgovine oziroma njegov delegat iz Pariza poroča, da so francoske oblasti odobrile počenši od 11. novembra 1939 do 30. junija 1940 uvoz jugoslovanskega fižola v Francijo. — »Slovenec«, 18. nov. 1939.

Zvišanje cen rižu v Italiji.

Iz Belgrada poročajo, da je Italija zvišala cene rižu za izvoz v Jugoslavijo od 197 na 212 lir franko naša meja. — »Slovenec«, 18. nov. 1939.

Oster nastop proti navijalcem cen.

Preiskave policijske uprave so do gnale to, kar je tudi že javnosti precej očitno, da leži največ krivde za povišanje cen na veletrgovcih in prekupčevalcih na debelo. Znano je, da trgovine na drobno nimajo tako velikih zalog, da bi mogle z njimi izhajati dalje časa...

Pri nas seveda ne poznamo le veletrgovcev, ki bi povišali cene svojim stariim zalogam, ampak tudi druge, ki so

enostavno svoje zaloge poskrili. V nekaterih trgovinah se je na primer zgodelo, da so kar čez noč postale velikan-ske police, ki so bile še na večer do stropa naložene z blagom, recimo manufakturo, volno in drugim, drugo jutro prazne...

Tudi prekupčevalci so letos mnogo bolj živahni kot druga leta. Po deželi hodijo kupci in kupujejo krompir, kolikor ga morejo le dobiti. — »Slovenec«, 14. novembra 1939.

Vprašanje brezmesnih dni in enotnega črnega kruha.

Pred dnevi se je pojavil predlog, da bi se uvedli brezmesni dnevi, in sicer enkrat ali dvakrat na teden... Prav tako obstojajo predlogi za štednjo pri kruhu in krušnem žitu. Baje je že pred dvema mesecema neka komisija stavila predlog, da se uvede enoten črn kruh po vsej državi, medtem ko bi smeli dobiti bel kruh samo bolniki po bolnišnicah in rekonvalescenti...

Uvedba brezmesnih dni pri takem položaju ne nudi nobene narodno gospodarske koristi. Enako je neutemeljen predlog, da bi se uvedel enoten črn kruh. Življenjski standard večine našega prebivalstva je tak, da morajo mnogo štediti pri kruhu in jim ni treba še posebej predpisovati črnega kruha. Ozadje tega predloga je izvoz moke v Nemčijo. Po zadnjem sporazumu bodo naši mlinarji izvozili v Nemčijo 25000 vagonov bele moke. Ker se pri mletju pšenice ne dobi samo bela, temveč tudi črna moka, bi se na trgu pojavile večje količine črne moke, kar bi morda povzročilo pocenitev črne moke. Iz resnično narodno gospodarskih razlogov bi bilo to le pozdraviti. Kakor pa vse kaže, so na uvedbi enotnega črnega kruha zainteresirani zgolj vojvodinski mlini, ki se hočejo na ta način po dobri cenii iznebiti črne moke, ki jo bodo radi izvoza bele moke v Nemčijo imeli v večjih količinah. — »Jutro«, 28. novembra 1939.

Aktualni problemi našega gospodarstva.

(Iz plenarne seje Zbornice za TOI.)

K ugotovitvam poslovnega poročila je predsednik g. Jelačin dodal še sledeče: Vprašanje pobijanja draginje ni lahka stvar. Trgovci smo to poizkusili že med svetovno vojno. Že takrat se je izkazalo, da mi nismo povzročili draginje. Ker pa so cene naraščale, so bili vsi očitki usmerjeni zgolj proti legalni trgovini. Brez potrebe hočejo tirati trgovce na sramotni oder in šikaniranje naj se zopet začne. Trgovci niso krivi, če so se pričeli konzumenti pod psihološkim vplivom vojnih dogodkov naglo zalagati z življenjskimi potrebščinami in so trgovcem hitro pošle. — »Jutro«, 16. novembra 1939.

Naš gospodarski položaj.

Mislimo, da smo danes na nepravni poti, kajti vidimo, da nivo naših cen ni tako stabilen, kakor smo si želeli. Uredba, katero smo dobili meseca septembra o pobijanju draginje, določa drakonične kazni, vendar pa dviga cen in s tem življenjskih stroškov ni in ne bo mogla preprečiti...

Toda pri najboljši volji vse akcije ne bodo imele uspeha, dokler jih ne bodo vzeli v roke strokovni ljudje... Mislimo pa, da bi bilo bolje, če bi v tako kočljivih gospodarskih zadevah bili na odločilnih mestih tudi ljudje z gospodarsko kvalifikacijo in poznavanjem naših gospodarskih razmer.

Izvoz je potreben, toda izvoz ne sme iti na škodo naših konzumentov... — »Slovenec«, 21. novembra 1939.

Delo odbora za pobijanje draginje.

Po uredbi o pobijanju draginje je bil tudi v Ljubljani osnovan odbor, ki se je konstituiral takole: predsednik: višji mestni veterinarski svetnik g. Alojzij Rigler; podpredsednika: g. prof. Vojteh Štrukelj; prof. Leopold Andree; odborniki: trgovec Franc Novak, trgovec A. Verbič, poslovodja Silvester Ivan, stavbenik Ivan Ogrin, višji kontrolor drž. železnice Klehel Emil.

Odbor se je sestel na dveh sejah in razpravljal o tekočih zadevah. Ugotovil je med drugim, da zadnje čase v Ljubljani ni prišlo do občutnejše podražitve, razen pri nekaterih predmetih, ki jih uvažamo. Odbor je mnenja, da se val draginje začel pri industriji in veletrgovini. — »Slovenec«, 22. novembra 1939.

Enotna akcija del. organizacij za zvišanje plač

Spričo nenadnega porasta cen življenjskih potrebščin so posebno delavci in nameščenci prišli v zelo težaven gospodarski položaj. Razumljivo je, da delavstvo in nameščenstvo zahtevata, da je treba njihove zasluge prilagoditi zvišanem cenam življenjskih potrebščin. Tako je na dnevnem redu že cela vrsta mezdnih gibanj.

Ker je pa ta kriza zadela prav vse delavstvo in nameščenstvo in ker se pri mezdni gibanjih vedno pojavljajo razne težave in komplikacije, ki ne vplivajo dobro niti na produkcijo, še manj pa na razmerje med delavci in delodajalci, so delavske strokovne organizacije sklenile predlagati Zbornici za TOI, da bi se naj vršili razgovori s predstavniki strokovnih organizacij in industrije, da bi se tako doseglo zvišanje cenam življenjskih potrebščin primerno zvišanje plač delavstvu in nameščenstvu vseh obratov v Sloveniji.

Tozadevna vloga se glasi:

V zadnjem času so zaradi izrednih razmer v Evropi tudi pri nas močno narasle cene življenjskih potrebščin. Najbolj so se podražili tisti predmeti, katerih gros konsumira delavstvo. Ker je delavstvo že doslej težko izhajalo s svojimi zaslugi, je razumljivo, da se ga polasča skrb, kako bo svoje zasluge prilagodilo novim razmeram.

Z ozirom na ta položaj prejemajo strokovne organizacije od svojih podružnic vsak dan več zahtev, da naj centrale vložijo pri delodajalcih predloge za zvišanje plač. Za več podjetij so ti predlogi že predloženi. Nekatera podjetja pa so spričo opisanih razmer že sama zvišala mezdo svojemu delavstvu.

Te izredne gospodarske razmere pa bodo ustvarile v najkrajšem času celo vrsto mezdni gibanj. Ker je draginja vse enako zadela in da se izognemo komplikacijam, katere običajno nastopajo ob mezdni gibanjih, predlagamo podpisane strokovne organizacije, da bi se v najkrajšem času vršil skupen sestanek interesentov tako delodajalcev in delojemalcev, katerega namen bi pa bila ureditev linenarnega zvišanja plač s prilagoditvijo sedanji draginji za vse delavstvo Slovenije.

Delavske strokovne organizacije se zavedajo resnosti položaja kakor tudi posledic, katere bi mogle nastati, ako se delavske plače ne bi prilagodile novim življenjskim razmeram.

Pripominjamo, da je predmetno vprašanje za normalen in nemoten razvoj našega gospodarskega življenja izredne važnosti. Spričo napetega mednarodnega položaja in razne podtalne propagande je v interesu vseh pozitivnih činiteljev, da se vsem eventualnim neprilikam izognemo, kakor tudi da se vprašanje prilagoditve mezd našega delavstva kar najhitreje reši na zadovoljiv način.

Tozadevnen razgovor naj se vrši v prostorih Zbornice za TOI. Ker je zadeva zelo nujna, prosimo, da nas o Vašem stališču glede predmetne zadeve blagohotno obvestite najkasneje do 28. novembra tega leta.

Prepričani, da bo ugledni naslov pravilno tolmačil to našo predstavko ter brez odlašanja omogočil konferenco, ki bi ta problem v celoti rešila, beležimo z izrazi odličnega spoštovanja!

Strokovna komisija za Slovenijo.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Narodna strokovna zveza.

Delavske strokovne organizacije se prav dobro zavedajo važnosti trenutka in tudi odgovornosti, ki jo nosijo nasproti delavstvu. Ker bi pri posameznih mezdni gibanjih gotovo nastale razne težave in difference, ki bi jih bilo težko

Odmev draginje v Celju

Draginja v ničemer ni popustila. Skoro bolj kakor o vojni, se govori o dvigu cen. Sledilo je sicer nekaj povškov, vendar to še zdaleč ni primereno za stanje, ki vlada v zadnjem času in ki ne obeta skorajšnjega povratka v normalnejše stanje. Posebno hudo so prizadeti oni delavci, ki so že prej imeli majhne zasluge in ki jih sedaj nihče ne dvigne. To je naravnost pot k obupu. V primeru s tem, ko nekateri imovitejši nakupujejo za zalogo vse-mogoče potrebščin, je krik po maščevanju, ko si neštevilni kupijo lahko le po osminko sladkorja, nekateri pa že zato nimajo več, še večji... Razumljivo, da se je dvignila vsesplošna zahteva po dvigu mezd tako v tovarnah, obrtnih delavnicah in trgovinah. Le škoda, da vsi ti delavci nimajo izgrajene skupnosti, ki bi jih učinkovito privedla do zmage. Med mnogoštevilnimi so trenutno v gibanju celjski

trgovski nameščenci, ki stremijo odločno za tem, da se jim povišajo mesečni prejemki, ki že poprej niso zadostovali za dostojno preživljanje, kljub temu, da so v nekaterih trgovinah delali do osmih zvečer in to brez zakonitih dodatkov. Res je nerazumljivo, kaj si na eni strani dovoljujejo gospodje in kaj na drugi strani potrpežljivo prenašajo nastavljenici. — Tudi čevljarji pomočniki, ki so že pred časom začeli gibanje za izboljšanje, so ponovno oživel in samo želeli je, da se stvari temeljito oprimejo in svoje zahteve uveljavijo.

Kar se tiče draginje, so imele celjske nameščenske in delavske organizacije skupne seje, na katerih so sklenile prirediti veliko javno zborovanje proti draginji, ki bo v nedeljo 10. decembra ob 9 dopoldne v Unionu. Že udeležba naj dokaže našo nezadovoljnost nad izmозgavanjem delovnega ljudstva!

P O N A Š I H K R A J I H

Dol pri Ljubljani

V nedeljo, dne 3. decembra se bo ob 8. uri dopoldne v gostilni Morela v Berčevem vršil sestanek delavstva naše skupine. Prišel bo tudi zastopnik centrale, zato vabimo vse tovariše, da se sestanka zanesljivo udeležijo.

Sorica

V nedeljo, dne 3. decembra se bo ob 11. uri dopoldne vršil v prostorih gostilne Fajfar v Sorici članski sestanek naše skupine, na katerega prideta tov. predsednik Žumer in dr. Pokorn iz Škofje Loke. Zato se ga vsi tovariši sigurno udeležite.

Hrastnik

V soboto, dne 25. novembra t.l. je imel odbor bratovske skladnice sejo, na kateri so bili na podlagi zdravniškega spričevala predlagani za upokojitev rudarji Avenak Avgust, Knežak Ivan in Safran Ivan, za nezgodno rento pa Draksler Ivan. Pri slučajnostih se je prebralo poročilo zdravnika o številu bolnih, ki so bili poslani v trboveljski protijetični dispanzer na pre-

gled, nadalje poročilo predsednika in še nekatere stvari, nakar je bila seja zaključena. — V ljubljanski bolnišnici je podlegel 23-letni rudar Slikan Ivan, ki je bil šele pol leta poročen, v bolnišnici bratovske skladnice pa rudniški kanolist Groznik Stanko na posledicah nezgode izven službe. Tudi ta se je šele letos poročil ter zapušča mlado vdovo.

Kranj

V nedeljo, dne 3. decembra se bo v prostorih naše skupine vršil tečaj za obratne zaupnike in funkcionarje strokovnih skupin. Vse obratne zaupnike in odbornike skupin vabimo, da se tečaja udeležijo. Predavali bodo: tov. Rozman, Marinček in Pangeršič.

Jesenice

Obveščano svoje članstvo, da se bo vršil članski sestanek naše skupine na narodni praznik dne 1. decembra v novih prostorih v Delavski ulici št. 12 (poleg konzuma) ob desetih dopoldne. Ker se bodo obravnavale na tem sestanku važne stvari, je dolžnost vsakega člana, da se sestanka gotovo udeleži. Odbor.

Razgledi

Vladna kriza v Romuniji je bila popolnoma zunanje-političnega ozadja. Bila je posledica gospodarske vojne med Nemčijo in Anglijo na Balkanu. Romunska vlada je nemške predloge za gospodarsko trgovino odklonila, ter je raje ugodila angleškim ponudbam za odkup romunskega blaga — petroleja in žita. Nemčija nudi samo blago, večkrat tako, ki ga Romuni ne potrebujejo posebno. Anglija plača v zlatu in takoj. Romunija se je odločila za angleško stran in vlada je morala podati ostavko, da napravi mesto drugi Obenem pa ima Romunija skrbi, ker ji je Madžarska po svojem zunanjem ministru ponovno povedala, da Madžarska zahteva svoje manjšine nazaj. Romunija je v težkem položaju, ker ima zaenkrat med sosedi samo enega zaveznika, Jugoslavijo. Zato so se od časa do časa že javili glasovi, da išče zaslonbe pri Rusiji, s katero pa ima tudi še obračunati glede Besarabije.

Glasovi optimistov so utihnili, namreč onih, ki so napovedovali ustvaritev balkanskega nevtralnega bloka. Med balkanskimi državami je mnogo spornih vprašanj, ki bi jih bilo treba urediti, če naj se sklenitev takega bloka posreči. Zdi se, da so pogajanja zastala. Obenem pa so se angleški trgovinski zastopniki začeli zanimati za odkup vseh balkanskih izvoznih predmetov.

Grozeče magnetske mine so potopile prejšnji teden zelo veliko ladij vseh narodnosti v okolici Anglije. Nemčija hoče s tem novim bojnim sredstvom preprečiti vsakršen dovoz tujih in angleških ladij v Anglijo. Hoče takorekoč Anglijo blokirati. Anglija in Francija pa pripravljata poostreitev svojih ukrepov napram Nemčiji. Hočeta onemogočiti ne samo uvoz, temveč tudi izvoz iz Nemčije. Posledica bi bila, da bi Nemčija sploh ne mogla več trgovati z drugimi državami. Močno prizadete pa bi bile tudi vse druge države, ki posredujejo trgovino z Nemčijo. Gospodarska vojna proti Nemčiji bo s tem zavzela nove hujše oblike. Na proteste nevtralnih držav odgovarjajo angleški časopisi, da bo s temi ukrepi vojna zelo skrajšana. Pri tem opozarjajo na Hitlerjev izrek: Nemčija mora izvažati ali umreti! Nevtralne države bodo izbirale pri tem med dvema težavama: ali naj bodo žrtve angleške brezobzirne blokade ali naj klonejo pred grožnjami Nemčije, da jih bo smatrala za svoje sovražnike.

Oboroženi mir Italije ni zadnji teden doživel nikakih sprememb. Italija porablja trenutno zatišje in njene ladje plovejo po vseh morjih. Nevtralne pomorske države so ponovno protestirale proti krivic, da belgijskim, holandskim in danskim ladjam plenijo baker, da je namenjen v Nemčijo. Italijanske ladje na nemoteno vozijo baker in ga skozi Trst pošiljajo v Nemčijo. Anglija pač kupčuje tudi z italijansko nevtralnostjo in skrbno pazi, da ohranja Italijo pri dobri volji. To bo de-

lala vse dotlej, dokler ne bodo njene koristi ogrožene.

Belgija in Holandska sta še vedno pripravljena, da branita svojo neodvisnost. Število nemških čet, zbranih na njihovi mejah, se še vedno ni nič zmanjšalo. Posveti nemških generalov pri Hitlerju so stalni. Vendar časopisi spet pišejo, da močne ofenzive v večjem obsegu kot doslej, zaenkrat ni pričakovati.

Spor med Finsko in Rusijo se je spet povečal. Finska ni ves čas dala nobenega glasu o tem, da proučuje ruske predloge. Zato so ruski listi pričeli spet z napadi in finsko vlado, ki jo dolže, da stoji z zvezi z angleškim imperializmom. Finska javnost sama je zelo deljena v tem, ali naj se Rusiji ugodijo ali ne. V začetku tedna so se pojavili sumljivi glasovi o obmejnih incidentih.

Težki dnevi na Češkem so dobili svoj odmev po časopisju vsega sveta. Že od vsega začetka močan odpor vseh slojev češkega naroda, se je poostiril še

Boj proti komunizmu

V brošuri, ki je bila pravkar priložena našemu tako imenovanemu katoliškemu časopisju, smo med drugimi besedami brali v uvodu tudi to: »Komunizmu moramo napovedati boj na vsej fronti. Vsakdo, ki želi našemu narodu dobro, je dolžan, da se uvrsti med one, ki se bodo bojevali proti največji nesreči današnjih časov — proti komunizmu.« Popolnoma se strinjamo s potrebo boja proti komunizmu, vendar je med bojem, ki ga slovenski krščanski socialisti vodimo že 45 let in med bojem, kakršnega so začeli s temi masovnimi brošurami, velika in bistvena razlika.

Najprej moram poudariti, da je naš boj proti komunizmu obenem trdno in bistveno zvezan z bojem proti vsem negativizmom, ki so se v svetu pojavili; proti totalitarizmu vseh vrst in barv, pa tudi proti kapitalizmu, ki ga mi prav tako, kakor komunizem, štejemo med »največjo nesrečo današnjega časa«. Postavljam celo trditev, da danes smatramo vse druge negativne sisteme, ki so skrivaj zlorabili v svoje namene celo vero in Boga (in med temi je na prvem mestu kapitalizem, pa četudi je krščanski, za bolj krščanstvu nevarne, kakor komunizem, ki se je postavil popolnoma jasno in določeno na materialistično in protikrščansko stališče. Dvomim, da nam more bolj škodovati materializem komunizma od materializma predvsem katoliškega kapitalista, ki dejavno življenje po krščanskih načelih sicer sprejema toliko časa, dokler mu koristi, vendar

bolj zaradi novembrskih krvavih dogodkov.

Skrbi nevtralnih držav so vedno večje, čeprav vsem še ne grozi vojna nevarnost. Sedanja vojna je dvojna, vojna z orožjem in gospodarska vojna. Dočim je prava vojna še omejena na nekaj držav, je gospodarska vojna zajela že ves svet. Pri tej gospodarski vojni prete resne nevarnosti tudi nevtralnimi državam. Obe vojujoči se strani hočeta odkupiti vse pridelke nevtralnih držav, deloma zato, ker jih rabijo, deloma zato, da jih odvzamejo nasprotniku. Pri tem gospodarjenju so nevtralne države v največji nevarnosti, da se zamerijo eni ali drugi strani. Vedno bolj postaja nemogoče, da bi mogle biti nevtralne države enako prijateljske na obe strani. Zaradi zaprtih morij in nadziranja vse trgovine po vojskujočih se državah, pa tudi lastna preskrba nevtralnih držav prihaja v težek položaj. Marsikje je že pričelo zmanjkovati vsega, kar se uvaža od drugod. Tako raste po potrebi in po nepotrebnem cena vsem življenjskim in industrijskim potrebščinam. Posledice so dvojne: draginja raste, brezposelnost raste. Obenem pa raste strah, da bodo lepega dne prijatelji postali sovražniki...

je pa po svojem čustvovanju, osebnem notranjem doživljanju in zunanjem udejstvovanju pogan, materialist!!

Nekoč sem že zapisal ob izjavah kardinala Verdiera nekaj misli o komunizmu, danes se mi zdi potrebno, da jih ponovim in še posebno poudarim. Ko bi bil namreč komunizem le politična zarota, le perversna zabava agitatorjev in le izžiljanje enostranskih tipov, bi imeli popolnoma prav vsi oni, ki ga zatirajo ali vsaj skušajo zatirati z javnimi akcijami, organizacijami in pisanjem po najrazličnejših listih in knjigah. Toda mi se moramo dobro zavesti, da ti ekstremni nauki predstavljajo pribežališče najrevnejših, upanje onesrečenih in lačnih. Nekoč je krščanstvo prihajalo k najnižjim, »žejnim pravice« in zatiranim kot glasnik svobode, pravice in ljubezni, ki vključuje tudi danes tako obsojano enakost in bratstvo. Danes po naši

lastni krivdi vsi ti ubogi v krščanstvu ne vidijo prave rešitve.

In danes je resnična zgodovinska naloga krščanstva zajeti ves proletarijat in ves svet, a vendar tega ne bomo nikoli, po naših izkušnjah sodeč, dosegli z masovnimi brošurami in besnim zagajanjem v komunizem in komuniste, temveč jih bomo s tem le še podžigali in za njihovo delo navduševali, posebno pa še, če bomo še dolgo pošiljali med ljudi brošure, ki so kvalitetno zelo slabe in katoličana in resnega katoliškega dela nevedne.

Resnica je, da je kristjanom določen boj z nekristjani, in res je tudi komunizem veliko nasprotje krščanstva. Toda Cerkvis so važnejši ljudje od raznih sistemov, krščanstvo odreja osebe in ne ideologije. Razmerje kristjanov do komunizma v boju proti njemu ne more biti danes zgolj idejno in brezosebno, temveč zares osebno! Komunist nam je resnično miselni nasprotnik, kot bitje je pa oseba, živ človek, ki ga na podlagi največje krščanske zapovedi — ljubezni — ne moremo in ne smemo zavreči, zapustiti in pozabiti, ampak ga z žrtvami odkupovati in z živim zgledom prepričevati.

In danes mora pri naš stokrat bolj trdno veljati, kar je kardinal Verdier povedal o boju proti komunizmu, ko se je ustavil v Ljubljani: »Ne smemo ljudi odbiti. V Franciji smo s tem odbili komunistom ostrine. Videli so naše nazore o socialnem življenju, videli naša socialna dela in so se začeli spraševati, zakaj naj še bodo komunisti.« Pri nas pa brošure, kakor je bila zadnja, ki sem jo že zgoraj omenil, odbijajo najprej one, o katerih pravi papež Pij XI., »da so v zmoti«, pa tudi med katoličani sejejo nezadovoljstvo in nevoljo.

Za uspešen boj proti komunizmu in proti vsem negativizmom so danes v prvi vrsti potrebna resnična krščanska načela. Priložnosti je nešteto! Danes je vprašanje draginje važno in pereče! Ali ne bi mogli tu storiti nekaj bolj pametnega in tudi krščanstvu bolj koristnega, kakor je omenjena brošura, pa četudi bi za svojo akcijo uporabili le denar, ki so ga izdali za to brošuro, ki bo, trdim, šla zaradi svoje nekvalitativnosti mimo ljudi in bo dosegla prav obratno, kakor so pa želeli izdateljci.

Musek K. Vitko.

Razmere v Tržiču

Neko usnjarsko podjetje v Tržiču se je odločilo za povišanje urne mezd, toda pod pogojem, da se vse delavstvo organizira v ZZD, v kateri bo odločalo podjetje in prispevke odtegovalo od mezd v pisarni. Ko je nekaj delavcev zahtevalo, da hočejo sami odločiti o organizaciji, da ne pristanejo na način delovanja, kakor ga predlaga vodstvo tovarne, teh niso upoštevali pri poviški mezd.

Načelnik tega podjetja je tudi višja

osebnost tržiške občine, nekdanji vrli zastopnik krščanskih socialistov v Tržiču, današnji tlačitelj nižjih slojev.

Tako se človek spremeni, ko pride do višjih položajev. Tudi krščansko ljubezen opusti in se žrtvuje za kapital, od katerega ima tudi sam dobiček. — Ta dični gospod, bivši tovariš, se je izrazil pred porastom draginje, da ima delavec dosti 3 din na uro. Sam ima na svojem položaju gotovo več ti-soč dinarjev mesečno.

Naši upi, ki smo jih gojili do njega kot moža bodočnosti, so se uresničili le v toliko, da nas zatira in nam ovira svoboden razmah organizacije krščanskih socialistov, katerim je nekoč sam pripadal. Spominjamo se časov, ko se je bilo treba boriti za razmah naše svobodoljubnosti. Izkazalo se je, da je sebičnost premagala ideje, za katere se je nekoč sam boril slučajno v isti tovarni, v kateri danes sam nastopa kot »ravnatelj«.

Ne bomo se spuščali v osebne zadeve, poudarjamo pa, da bomo prihodnjič pisali o obljubah, ki jih je iznašal za splošno blaginjo pred nastopom svoje kariere.

UREDNIKOVA POŠTA

Vse dopisnike in sodelavce, ki so mi poslali članke, prosim, da mi oprostijo, ker jih nisem še objavil. Spričo važnejših vprašanj, predvsem pa problema draginje, sem moral vse odložiti. Sčasoma pride vse na vrsto. Urednik.

Čudno je, da toliko iskrenih in celo vernih kristjanov zamenjuje ljubezen do bližnjega z dajanjem miloščine. Nikdar se niso obdolžili greha proti pravičnosti, medtem ko imajo brez števila vznemirjenj zaradi stvari, ki se tičejo le zunanjega ponašanja.

(François Maurier.)

Eden izmed mnogih

Pred 14 dnevi je v »Gorenjcu«, ki izhaja v Kranju, napisal uvodnik pod naslovom »Enoumne smernice« g. dekan Matija Škrbec iz Kranja. V tem članku si g. dekan pošteno privoščil g. dr. Janeza Fabijana, profesorja in dekana bogoslovne fakultete v Ljubljani zaradi neke izjave, ki jo je ta gospod kot urednik »Časa« dal uredniku »Slovenca«. V tem članku g. dekan Škrbec napada tudi katoliško akademsko društvo »Zarje« in z njo v zvezi tudi g. profesorja Fabijana, ki je duhovni vodja »Zarje«. Na ta vprašanja mi ne bomo odgovarjali, ker smo prepričani, da bo to storil g. profesor sam. Zanima nas pa napad na našo Jugoslovansko strokovno zvezo v istem članku. G. dekan pravi o JSZ:

Naj končno še omenim, da je odpisalec Jugoslovanske strokovne zveze v Kranju na javnem shodu zatirjeval, da je on za gospodarski marksizem, da je isti govoril, da ima JSZ dogovor z marksisti, da kjer organizira JSZ, tam ne organizirajo marksisti, da kjer organizirajo delavstvo marksisti, tam pa JSZ ne bo njim delala konkurence.

Kakor smo pred časom odgovorili na napad v »Straži v viharju«, prav tako lahko rečemo za g. dekana, da spada v koncern bojevnikov proti JSZ. Če je kdo neprijazno razporejen proti JSZ, bo pač iskal dokaze in obdolžitve proti njej po svojem načinu kot pred časom brošura »Zakaj nismo krščanski socialisti« in nešteto drugih časopisov, revij,

predavateljev in govornikov, če pa bo hotel biti napram JSZ objektivni in skušal razumeti dušo krščansko socialističnega delavstva, bo delal seveda drugače. Jasno je, da je lahko odposlanec JSZ govoril o gospodarskem marksizmu in morda priznal, da ima marsikaj dobrega, da pa se je izjavil, da je on za gospodarski marksizem v celoti, tega pa ne moremo verjeti. Drugič je pa načelna razlika v ideologiji med krščanskim socializmom in marksizmom, preko katere ni nobenega mostu in ki se tudi dotika vprašanja gospodarskega marksizma. O tej načelni razliki pa g. dekan ne govori, ker bi to že bilo v prilog JSZ. Glede dogovora o organiziranju v posameznih podjetjih, pa mora iz vsakdanjega dela organizacij g. dekan spoznati, da ta trditev ne drži.

Sicer smo pa takih napadov navajeni in prenesli bomo tudi to obdolžitev z lahkoto. G. dekana že dolgo poznamo po njegovem stališču, ki ga zavzema napram svobodni krščanski delavski organizaciji. Jasno in povsem razumljivo je, da v slučaju, da nekdo načelno odklanja svobodno delavsko borbo, četudi je ta krščanska, ne bo govoril nji v prid, ampak bo iskal dlake v jajcu, da ji škoduje. S polno zavestjo pa lahko trdimo, da je krščansko delavsko gibanje hodilo vseskozi po od dr. Kreka začrtani poti, česar marsikdo od nasprotnikov JSZ o sebi ne more trditi.

MALI OGLASI

POSAMEZNA BESEDA 50 PAR

Ako ste delavci resnično zavedni, potem vlagajte svoje prihranke v PRVO DELAVSKO HRANILNICO IN POSOJILNICO V LJUBLJANI.

Tudi delavske organizacije imajo svoj denar pri nas.

Delavska

GLASILO PRAVICA

KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo, Miklošičeva 22-I. Oglasi po ceniku. — Telefon številka 4948. Številka pošt. čekovnega računa 14.900.

Posamezna številka 1 din. Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za vse leto 40 din. Zamejstvo mesečno 7 din, letno 70 din.

Urejuje in odgovarja Rozman Joško v Ljubljani. Izdaja za konzorcij »Delavske pravice«. Srečko Famer, Ljubljana. Tiskal Zadruga tiskarna r. z. s. o. z. v Ljubljani, Tyrševa c. 17 (Maks Blejce)